

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

dnia 24 października 2013 roku.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Krzyków we Wrocławiu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Magdalena Zdrzałka-Szymańska

Protokolant: Alicja Ziomek

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 17 października 2013 roku we W.

sprawy z powództwa O. J.

przeciwko (...) S.A. we W.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego (...) S.A. we W. na rzecz powoda O. J. kwotę 23.835,18 zł (dwadzieścia trzy tysiące osiemset trzydzieści pięć złotych 18/100) wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 21.04.2012 r. do dnia zapłaty.

II. dalej idące powództwa oddala

III. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda 2.773,00 złote tytułem zwrotu kosztów postępowania.

UZASADNIENIE

Powód O. J. wniósł o zasądzenie od strony pozwanej (...) S.A. we W. kwoty 28.398,24 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 18 sierpnia 2010 r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz kosztów opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że w dniu 2 listopada 2009 r. zawarł ze stroną pozwaną umowę leasingu finansowego pojazdu marki m., klasa E, rok produkcji 2006. Umowa została zawarta na okres do 17 października 2014 r. W trakcie trwania umowy powód zwrócił się do strony pozwanej z propozycją wcześniejszego zakończenia umowy oraz nabycia pojazdu. W związku z powyższym strona pozwana przygotowała nowy harmonogram spłat, w którym zobowiązała powoda do zapłaty ostatniej 11 raty, stanowiącej końcowe wynagrodzenie z tytułu zawartej umowy, w wysokości 60.419,26 zł oraz odsetek należnych za cały okres planowanego trwania umowy w wysokości 28.398,24 zł. Należności te zostały w całości opłacone, a powód stał się właścicielem pojazdu. Pismem z dnia 14 kwietnia 2012 r. powód wezwał stronę pozwaną do zwrotu kwoty 28.398,24 zł tytułem nienależnie pobranych odsetek. W odpowiedzi w piśmie z dnia 7 maja 2012 r. strona pozwana odmówiła dokonania zwrotu. W ocenie powoda strona pozwana bezpodstawnie naliczyła odsetki. Nie powinna bowiem naliczać odsetek za okres, w którym powód nie korzysta już z pojazdu jako leasingobiorca z uwagi na wcześniejsze zakończenie umowy i zapłacenie pełnego wynagrodzenia z tego tytułu. Powód nie powinien być w tym wypadku traktowany gorzej niż leasingobiorca, z którym leasingodawca rozwiązuje przedterminowo umowę z uwagi na okoliczności, za które leasingobiorca ponosi odpowiedzialność. W takim bowiem przypadku, zgodnie z art. 709¹⁵ k.c., możliwość żądania przez finansującego zapłacenia wszystkich zawartych w umowie a niezapłaconych rat musi być pomniejszona o korzyści jakie finansujący uzyskał w związku z ich zapłatą przed umówionym terminem. Żądanie zasądzenia odsetek oraz termin biegu roszczenia odsetkowego od

dnia 18 sierpnia 2010 r. wynika z dokonanego przez powoda przelewu kwoty dochodzonej pozwem na rzecz strony pozwanej w dniu 17 sierpnia 2010 r.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana (...) S.A. we W. wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. Uzasadniając swoje stanowisko przyznała, że zawarła z powodem umowę leasingu nr (...) z dnia 2 listopada 2009 r., której integralną część stanowiły Ogólne Warunki Umowy Leasingu (...) (OWUL), na podstawie której przekazała powodowi do używania pojazd marki m. (...). Strona pozwana zaakceptowała propozycję powoda co do wcześniejszego zakończenia umowy i wykupu wskazanego pojazdu. Powód nie zgłaszał żadnych zastrzeżeń co do warunków przedstawionych przez stronę pozwaną czy też sposobu wyliczenia kwoty należnej tytułem przedterminowego zakończenia umowy. Zaakceptował w całości propozycję przedstawioną przez pozwanego i uiszczył wszystkie wymagane opłaty. Nadto wskazano, iż dochodem strony pozwanej z zawieranych umów leasingu jest wynagrodzenie pobierane za korzystanie z rzeczy przez czas określony w umowie przez leasingobiorcę. Wynagrodzenie leasingodawcy stanowi, w odniesieniu do umów leasingu finansowego, część odsetkowa raty leasingowej. Część kapitałowa stanowi spłatę kwoty wydatkowanej na nabycie przedmiotu leasingu i nie może być uznana za dochód leasingodawcy, który w przypadku wcześniejszego zakończenia umowy, powinien zostać odpowiednio pomniejszony. Powód błędnie interpretuje art. 709¹⁵ k.c., który nie odnosi się do przedmiotowej sytuacji. Zgodnie z § 25 OWUL strony mogą rozwiązać umowę przed terminem jej zakończenia. Rozwiązanie w takim przypadku następuje na wniosek leasingobiorcy i za zgodą leasingodawcy na warunkach uzgodnionych przez strony. Przyjętym przez stronę pozwaną sposobem rozliczenia finansowego jest metoda stosowana przy rozliczaniu umów leasingowych w przypadku utraty, zniszczenia przedmiotu leasingu oraz określona w § 24 ust. 4 OWUL, która de facto odpowiada konstrukcji przyjętej przez ustawodawcę w art. 709¹⁵ k.c. Polega na tym, że wartość opłat leasingowych w części odsetkowej zostaje pomniejszona o dyskonto. Do obliczenia tego dyskonta stosowana jest, obowiązująca w ostatnim dniu roboczym miesiąca poprzedzającego miesiąc wygaśnięcia umowy, stopa jednomiesięczna (...) dla umów wyrażonych w złotych lub LIBOR\ (...) dla umów wyrażonych w walutach innych niż złoty. Umowa łącząca strony została w opisany sposób rozliczona. Część odsetkowa została zatem pomniejszona o korzyści jakie osiągnęła strona pozwana z tytułu wcześniejszego zakończenia umowy. Powód w sposób nieprawidłowy opisał kwoty jakie zostały uiszczone w związku z zakończeniem umowy, gdyż kwota 60.419,26 zł nie stanowi wynagrodzenia strony pozwanej, a jedynie spłatę kapitału na zakup przedmiotowego pojazdu. Istotne jest, że rozliczenie finansowe nastąpiło na warunkach zaakceptowanych przez strony postępowania, w granicach zasady swobody umów. Powód błędnie wskazał również termin naliczania odsetek, który rozpoczął bieg w dniu 22 kwietnia 2012 r., tj. trzy dni po odbiorze przez stronę pozwaną wezwania do zapłaty, a nie w dniu 18 sierpnia 2010 r.

W piśmie z dnia 16 września 2013 r. powód podniósł, że Ogólne Warunki Umowy Leasingu (...) nie stanowiły porozumienia między stronami, gdyż nie zostały mu przedłożone przy zawieraniu umowy. Strona pozwana nie uwzględniła przy zakończeniu umowy korzyści jakie uzyskała wskutek zapłaty przez powoda wszystkich rat przed umówionym terminem i wobec przedwczesnego zakończenia umowy leasingu. Zmiana okresu trwania umowy bez zmiany odsetek doprowadziła do zmiany stopy procentowej odsetek żądanych przez stronę pozwaną z tytułu umowy leasingu. W miejsce pierwotnie przyjętej wysokości 52,19 % w terminie 5 lat trwania umowy osiągnęła ona 47 % za 1 dzień trwania umowy. Kwota naliczonych odsetek przekroczyła zatem wysokość odsetek maksymalnych. W dniu zawarcia umowy wysokość odsetek maksymalnych wynosiła 20 % w skali roku – tym samym odsetki maksymalne od pozostającej do spłaty kwoty głównej za w/w okres wyniosłyby 33,11 zł.

W piśmie z dnia 8 października 2013 r. strona pozwana stwierdziła, że powód w chwili podpisania umowy otrzymał OWUL, a przepis dotyczący odsetek maksymalnych nie znajduje w niniejszej sprawie zastosowania. Rozważania powoda na temat wysokości odsetek ustawowych są zatem bezprzedmiotowe.

W dalszym toku postępowania strony pozostały przy swoich stanowiskach.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód O. J., w ramach prowadzonej działalności gospodarczej pod firmą (...), zawarł w dniu 2 listopada 2009 r. ze stroną pozwaną (...) S.A. we W. jako finansującym umowę leasingu nr (...). Przedmiotem umowy było nabycie przez stronę pozwaną samochodu osobowego marki M. (...) za cenę 75.000 zł i przekazanie go powodowi na czas trwania umowy. Umowa została zawarta na okres 60 miesięcy, a datę jej zakończenia ustalono na 17 listopada 2014 r.

Strona pozwana kupiła samochód będący przedmiotem umowy i przekazała go powodowi.

- bezsporne

Powód w treści zawartej umowy potwierdził, iż zapoznał się z treścią OWUL, stanowiących załącznik do zawartej umowy. Opłaty leasingowe składały się z części kapitałowej będącej spłatą wartości przedmiotu leasingu oraz części odsetkowej będącej opłatą za używanie przedmiotu leasingu oraz sfinansowanie jego nabycia.

- umowa leasingu finansowego nr (...), k. 8

W czasie trwania umowy leasingu powód wystąpił do strony pozwanej z propozycją wcześniejszego zakończenia umowy. Strona pozwana zaakceptowała propozycję i zawarła z powodem aneks do umowy w dniu 17 września 2010 r. Na podstawie aneksu skrócono okres trwania umowy do 11 miesięcy i zmieniono harmonogram opłat leasingowych, zmniejszając liczbę opłat do jedenastu. Ostatnią opłatę ustalono na kwotę 88.817,50 zł, na którą składała się kwota 60.419,26 zł kapitału oraz kwota 28.398,24 zł odsetek.

- bezsporne

Powód zapłacił stronie pozwanej całość opłat wynikających z ustalonego harmonogramu opłat leasingowych, w tym 75.000 zł kapitału oraz 37.585,18 zł odsetek. Strona pozwana przeniosła na powoda prawo własności samochodu marki M. (...) o nr rej. (...).

- bezsporne

W piśmie odebranym przez stronę pozwaną w dniu 13 kwietnia 2012 r. powód wezwał ją do zapłaty kwoty 28.398,24 zł, z tytułu nienależnie pobranych odsetek.

Dowód:

- pismo z dnia 7 maja 2012 r., k.11

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo w części zasługiwało na uwzględnienie.

Poza sporem w niniejszej sprawie pozostawał fakt zawarcia przez powoda ze stroną pozwaną (...) S.A. we W. umowy leasingu, której przedmiotem było nabycie przez stronę pozwaną samochodu osobowego marki M. (...) i przekazanie go powodowi na czas trwania umowy. Zawarcie aneksu do wskazanej umowy oraz zapłata przez powoda całości świadczenia objętego umową również nie były przedmiotem sporu. Kwestię sporną stanowiła natomiast zasadność jak i charakter uiszczonej przez powoda kwoty 28.398,24 zł. W ocenie powoda kwota ta była nienależna, gdyż jej podstawę stanowiły odsetki znacznie przekraczające wysokość odsetek maksymalnych. Zdaniem strony pozwanej kwota ta stanowiła jej wynagrodzenie, wynikające z charakteru umowy leasingu, a postanowienia zawartego w dniu 17 września 2010 r. aneksu nie naruszają zasady swobody umów.

Zgodnie z art. 709¹ k.c. przez umowę leasingu finansujący zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, nabyć rzecz od oznaczonego zbywcy na warunkach określonych w tej umowie i oddać tę rzecz korzystającemu do używania albo używania i pobierania pożytków przez czas oznaczony, a korzystający

zobowiązuje się zapłacić finansującemu w uzgodnionych ratach wynagrodzenie pieniężne, równe co najmniej cenie lub wynagrodzeniu z tytułu nabycia rzeczy przez finansującego.

Jak wynika z cytowanego przepisu, minimalne wynagrodzenie przysługujące finansującemu, którym w niniejszej sprawie była strona pozwana, musi być równe cenie lub wynagrodzeniu z tytułu nabycia rzeczy przez finansującego. W umowie leasingu z dnia 2 listopada 2009 r. strony postępowania ustaliły, że strona pozwana nabędzie samochód osobowy marki M. (...) za cenę 75.000 zł. Kwota ta stanowiła zatem minimalną wysokość wynagrodzenia przysługującego stronie pozwanej w związku z zawarciem przedmiotowej umowy. Brak jest jednocześnie regulacji, która obligatoryjnie przyznawałaby leasingodawcy wynagrodzenie przekraczające minimalne honorarium określone w art. 709¹ k.c. Omawiany przepis wyraża więc tzw. normę semiimperatywną, która wyznacza minimum ochrony prawnej, zezwalając stronom umowy na modyfikację treści stosunku prawnego w części nieuregulowanej. Od stron umowy leasingu zależy zatem sposób w jaki określą wynagrodzenie leasingodawcy, przewyższające ustawowe minimum.

Po analizie zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd doszedł do przekonania, że wskazana w harmonogramie opłat leasingowych, stanowiącym załącznik do aneksu z dnia 17 września 2010 r., kwota 28.398,24 zł stanowiła należność odsetkową będącą wynagrodzeniem strony pozwanej. Podkreślenie jednocześnie wymaga, iż strona pozwana jest podmiotem profesjonalnym, którego przedmiotem działalności gospodarczej jest zawieranie umów leasingu. Zdaniem Sądu określając zarówno w umowie jak i harmonogramie opłat leasingowych charakter należności jako „części odsetkowej”, strona pozwana powinna mieć świadomość wszelkich konsekwencji z takiego ukształtowania porozumienia wynikających. Jak zostało powyżej wskazane, strona pozwana mogła swobodnie kształtować formę przysługującego jej wynagrodzenia z tytułu zawarcia umowy leasingu, jednak posłużyła się zwrotem „odsetki”. Podnoszenie w toku procesu, iż omawiane należności stanowiły w istocie wynagrodzenie strony pozwanej za ponoszone przez nią koszty związane z prowadzoną działalnością gospodarczą, nie zmieniają charakteru należności określonych przedmiotową umową oraz aneksem. Odsetki są bowiem wynagrodzeniem za korzystanie z cudzych pieniędzy (albo też innych zamiennych rzeczy ruchomych) lub za obracanie własnymi pieniędzmi w cudzym interesie (Rzetecka-Gil Agnieszka, Kodeks cywilny. Komentarz. Zobowiązania - część ogólna, Komentarz do art. 359 Kodeksu cywilnego). Strony umowy mogą zatem ustalić, że wynagrodzenie przyjmie formę odsetek. W takim przypadku postanowienia umowne dotyczące odsetek będą jednak podlegać ograniczeniom ustawowym. Oznaczanie przez stronę pozwaną należności jako odsetki, a następnie przedstawianie ich jako niezbędnego wynagrodzenia wynikającego z charakteru umowy leasingu, jest w ocenie Sądu próbą uniknięcia niekorzystnych skutków prawnych związanych z określeniem przez ustawodawcę wysokości odsetek maksymalnych.

Jak stanowi art. 58 § 1 k.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy.

W myśl natomiast art. 359 k.c. odsetki od sumy pieniężnej należą się tylko wtedy, gdy to wynika z czynności prawnej albo z ustawy, z orzeczenia sądu lub z decyzji innego właściwego organu (§ 1). Maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (odsetki maksymalne) (§ 2¹). Jeżeli wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej przekracza wysokość odsetek maksymalnych, należą się odsetki maksymalne (§ 2²). Postanowienia umowne nie mogą wyłączać ani ograniczać przepisów o odsetkach maksymalnych, także w razie dokonania wyboru prawa obcego. W takim przypadku stosuje się przepisy ustawy (§ 2³).

Z przytoczonych przepisów jednoznacznie wynika, że w przypadku zastrzeżenia w umowie odsetek w wysokości przekraczającej wysokość odsetek maksymalnych, należą się odsetki odpowiadające czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego. Zgodnie z informacją zawartą na stronie internetowej Narodowego Banku Polskiego (www.nbp.pl) w dniu podpisywania przez strony postępowania umowy oraz aneksu wysokość stopy kredytu lombardowego wynosiła 5 %. Odsetki maksymalne nie mogły zatem przekraczać 20 %

(4 x 5 = 20). Strona pozwana jako przedsiębiorca powinna więc liczyć się z tym, że ustalając wysokość odsetek w sposób sprzeczny z ustawą, doprowadzi w konsekwencji do obniżenia należnych odsetek do wysokości odsetek maksymalnych. Zastosowania nie znajdzie w tym przypadku zasada swobody umów, na którą powołuje się strona pozwana, gdyż wskazane wyżej uregulowanie ma charakter *ius cogens* i nie może być wyłączone przez strony umowy. Zaznaczyć w tym miejscu należy, że odwoływanie się przez strony postępowania do OWUL jak i przepisu art. 709¹⁵, jest bezzasadne. Paragraf 25 OWUL stanowi bowiem, że warunki wcześniejszego zakończenia umowy strony uzgadniają wspólnie, co w żaden sposób nie przekłada się na ustalenie charakteru należności kwoty 28.398,24 zł. Zwłaszcza, że postanowienia OWUL nie mogą być sprzeczne z uregulowaniami art. 359 k.c. Przepis art. 709¹⁵ k.c. nie znajdzie natomiast w niniejszej sprawie zastosowania, gdyż umowa nie uległa rozwiązaniu w oparciu o przesłanki wskazane w tym artykule. Strona pozwana oraz powód w aneksie do umowy nr (...) zmienili okres jej trwania do 11 miesięcy, a także zmniejszyli liczbę opłat określonych w harmonogramie, zwiększając jednocześnie wysokość ostatniej opłaty. Rozpatrując wysokość dopuszczalnych odsetek należało zatem brać pod uwagę umowę o treści uwzględniającej zawarty przez strony aneks. Skoro wysokość kapitału wynosiła 75.000 zł, a umowa została zwarta na 11 miesięcy, kwota maksymalnych odsetek należnych stronie pozwanej wynosi 13.750,00 zł, a spełnione świadczenie przeżywające tę kwotę należy traktować jako nienależne.

Po myśli art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości.

Zgodnie zaś z art. 410 k.c. przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego (§ 1). Świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia (§ 2).

Z uwagi na bezwzględny charakter uregulowań dotyczących odsetek uznać należało, że postanowienia przedmiotowej umowy w zakresie przewyższającym kwotę odsetek maksymalnych były nieważne i nie stały się ważne po spełnieniu przez powoda świadczenia na rzecz strony pozwanej. Kwota 23.835,18 zł jako nienależnie zapłacona winna być zatem zwrócona powodowi.

Mając na uwadze powyższe, w punkcie I wyroku Sąd zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 23.835,18 zł. W pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu.

Okres od którego zasądzone zostały odsetki wynika z uregulowań art. 455 k.c., który stanowi, że jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Zgodnie zaś z art. 481 § 1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. W niniejszej sprawie, jak wynika z pisma z dnia 7 maja 2012 r., strona pozwana otrzymała wezwanie do zapłaty w dniu 13 kwietnia 2012 r. W ocenie Sądu termin 7 dni od dnia otrzymania wezwania można uznać za wystarczający do spełnienia świadczenia, o ile strona w sposób uzasadniony nie kwestionuje swoich możliwości w tym zakresie. Uznać zatem należało, iż strona pozwana pozostawała w opóźnieniu od dnia 21 kwietnia 2012 r., od którego zasądzone odsetki za zwłokę.

Orzeczenie w przedmiocie kosztów postępowania znajduje uzasadnienie w art. 100 k.p.c., powód wygrał sprawę w 83 % (23.835,18 / 28.398,24 x 100 % = 83 %). Należy mu się zatem kwota 2.773 zł. Na koszty procesu składała się bowiem opłata od pozwu w kwocie 1.420 zł oraz łączne wynagrodzenie pełnomocników w kwocie 4.834 zł, razem 6.254 zł. Strona pozwana powinna zapłacić 83 % wskazanej kwoty, tj. 5.190 zł. Z uwagi na zaliczenie wynagrodzenia jej pełnomocnika w kwocie 2.417 zł, to zapłaty na rzecz powoda pozostaje kwota 2.773 zł.

Z:

- 1) odnotować,
- 2) odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć według wniosku,
- 3) kal. 14 dni.